

P R O T O K Ó Ł N R 1 5 / 2 5

z posiedzenia Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej

w dniu 27 maja 2025 roku.

Obecni:

Członkowie Komisji zgodnie z załączoną do protokołu listą obecności.

Spoza grona Komisji w posiedzeniu uczestniczyli:

Skarbnik Powiatu – **Halina Mackiewicz**, Naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych
Bogusława Seweryn, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu –
Bożena Gwizdek, Kierownik w sekcji bezpieczeństwa żywności w Powiatowej Stacji
Sanitarno – Epidemiologicznej w Zawierciu – **Dorota Palach**, Dyrektor Centrum
Administracyjnego Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Zawierciu – **Sławomir
Janicki**, Zastępca Dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu – **Mariusz Krzyżaniak**,
Dyrektor Szpitala Powiatowego w Zawierciu – **Piotr Zachariasiewicz**, Zastępca Dyrektora
ds. Technicznych w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu – **Iwona Sroga**, i inni zgodnie
z załączoną do protokołu listą obecności.

Porządek posiedzenia:

1. Przyjęcie protokołów z poprzednich posiedzeń Komisji.
2. Omówienie i zaopiniowanie sprawozdania z wykonania budżetu powiatu i sprawozdania finansowego za 2024 r.
3. Zaopiniowanie projektów uchwał Rady Powiatu z dnia 29 maja 2025 roku w zakresie należącym do właściwości Komisji.
4. Sprawy bieżące.

Posiedzenie otworzył **Przewodniczący Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej Zbigniew Rok**. Na podstawie listy obecności stwierdził dostateczną liczbę członków Komisji do podejmowania prawomocnych uchwał i wniosków. Powitał wszystkich biorących udział w posiedzeniu, dziękując im za przybycie.

Ad.1.)

Wobec braku uwag ze strony radnych protokoły **Nr 13 / 25** z dnia 15 kwietnia 2025 roku i **Nr 14/25** z dnia 24 kwietnia 2025 roku w wyniku przeprowadzonego głosowania **zostały przyjęte jednogłośnie, czyli przy 7 głosach. „za”**.

Ad.2.)

Sprawozdanie z wykonanie budżetu powiatu za 2024 rok omówiła Skarbnik Powiatu **Halina Mackiewicz** stwierdzając, że:

- opinia Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach o przedłożonym przez Zarząd Powiatu sprawozdaniu jest pozytywna;
- dochody zostały zrealizowane w wysokości 218.235.022,07 zł, co stanowi 98,9 % planu natomiast wydatki poniesiono w wysokości 211.456.953,70 zł, co stanowi 91,7% planu;
- różnica między wykonaniem dochodów a wykonaniem wydatków stanowi nadwyżkę budżetową w wysokości 6.778.068,37 zł.
- plan przychodów został wykonany w wysokości 34.018.567,33 zł;
- rozchody wyniosły 2.040.000 zł. Na powyższą kwotę składają się spłaty kredytów:
 - na pokrycie deficytu roku 2015 – kwota 720.000,00 zł
 - na Termomodernizację Szpitala Powiatowego w Zawierciu /udział UE/ - kwota 1.320.000,00 zł;Regulacja zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów przebiegała zgodnie z zawartymi umowami i harmonogramami spłat.
- wymóg określony art. 242 oraz art. 243 ustawy o finansach publicznych został spełniony;
- pozyskano dotacje celową w wysokości 350.838,41 zł na zapewnienie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, która prowadzona była w Gminie Zawiercie, Żarnowiec, Pilica, Włodowice i Szczekociny;
- wydatki w wysokości 1.211.392,50 zł finansowane z Funduszy Pomocy były przeznaczone na zapewnienie opieki i schronienia cudzoziemcom przybywającym z objętej konfliktem wojennym Ukrainy;
- wpływy z usług w wysokości 9.402,3 tys. zł pochodzą z odpłatności pensjonariuszy za pobyt w DPS w Zawierciu;
- przekazana została dotacja dla Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego z siedzibą w Kluczach w kwocie 33 tys. zł na dofinansowanie zakupu samochodu do przewozu uczestników WTZ w Łazach. Źródłem finansowania wydatku była pomoc z gmin Ogrodzieniec, Łazy i Irządze;
- wydatki w wysokości 4.600 zł dotyczą dotacji udzielanej dla Stowarzyszenia Amazonki i Osób z Problemami Onkologicznymi w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- wydatki z tytułu udziału powiatu w kosztach utrzymania osób w Warsztatach Terapii Zajęciowej funkcjonujących na terenie Powiatu Zawierciańskiego wyniosły 264.576 zł, natomiast dotacje przekazywane na podstawie porozumień na pokrycie kosztów uczestnictwa osób z terenu Powiatu Zawierciańskiego w warsztatach znajdujących się w innych powiatach wyniosły 40.918,13 zł;
- wydatki Powiatowego Urzędu Pracy wyniosły 6.328.596,30 zł przeznaczone były przede wszystkim na wszelkie wydatki związane z funkcjonowaniem urzędu w tym na wynagrodzenia pracowników oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki związane z realizacją zadań statutowych zostały wykonane w wysokości 582.341,10 zł;

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wydatkowało kwotę w wysokości 8.921.633,84 zł. W okresie sprawozdawczym poniesione zostały wydatki na realizację programów:
 - „Powiatowym program profilaktyczny z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021 -2026”
 - „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno -edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 -2026
- wydatki związane z funkcjonowaniem Ośrodka Interwencji Kryzysowej wyniosły 278.617,73 zł. Ośrodek przeznaczony jest dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. W ramach działalności ośrodka udzielono m.in. następujących form wsparcia:
 - schronienie tymczasowe
 - poradnictwo psychologiczne
 - poradnictwo prawne
- w ramach działalności PCPR poniesiono wydatki w wysokości 250.711,66 zł, które dotyczą sfinansowania kosztów pobytu 4 wychowanków z terenu Powiatu Zawierciańskiego w Zakładzie Leczniczo – Opiekuńczym dla Dzieci „Betlejem” w Jastrzębiu Zdroju oraz 1 wychowanka w Ośrodku Leczniczo – Rehabilitacyjnym „Pałac Kamieniec” w Kamieńcu;
- w ramach działalności Zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności wydatkowano kwotę 646.410,42 zł. W okresie sprawozdawczym wydano 2311 orzeczeń o niepełnosprawności, 585 legitymacji stwierdzających niepełnosprawność, 10 duplikatów legitymacji oraz karty parkingowe uprawniające osoby niepełnosprawne do niestosowania się do niektórych znaków drogowych zgodnie z ustawą „Prawo o ruchu drogowym” w ilości 588. Wydatki te finansowane były dotacją z budżetu państwa;
- w rozdziale dotyczącym rodziny realizowane były zadania z zakresu rodzicielstwa zastępczego, na które poniesiono wydatki w wysokości 4.776.844,35 zł. W 2024 roku utworzono 17 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których zostało umieszczonych 19 dzieci, 3 nowe rodziny zastępcze niezawodowe w których umieszczono 3 dzieci, jedną zawodową rodzinę zastępczą z 2 dzieci, jeden rodzinny dom dziecka z 5 dzieci oraz 7 dzieci umieszczono w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 pn. „Teamworking jako narzędzie wsparcia w usługach aktywnej reintegracji społecznej i zawodowej”;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze „Familia”, „Tęcza”, „Pegaz”, „Pełna Chata” i „Na Jurze” oraz Centrum obsługujące te placówki wydatkowały kwotę 8.129.000,16 zł.
- wydatki w Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu wyniosły 12.342.336,62 zł z czego wydatki bieżące to 12.262.907,28 zł, a wydatki majątkowe to 79.429,34 zł. Wydatki majątkowe obejmowały realizację inwestycji pn. „Modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę użytkową poprzez budowę studni głębinowej ze stacją uzdatniania wody na potrzeby Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu”. Dalszy etap prac przewidziany jest na 2025 rok;

Następnie Skarbnik Powiatu **Halina Mackiewicz** omówiła sprawozdanie finansowe powiatu za 2024 rok. Poinformowała, iż:

- po stronie aktywów znajdują się:
 - należności i rozliczenia łącznie na kwotę 16.745.245 zł.,
 - pozostałe należności i rozliczenia, czyli dochody które uzyskały jednostki przekazane w styczniu bieżącego roku - kwota 133.737,93 zł;
 - należności krótkoterminowe w wysokości 1.691.260,73 zł;
 - należności długoterminowe w wysokości 14 920 246,97 zł na które składają się należności od Szpitala Powiatowego w Zawierciu z tytułu 2 pożyczek udzielonych szpitalowi z budżetu powiatu wraz z odsetkami oraz należności z tytułu spłaconych poręczeń za kredyty zaciągnięte przez szpital wraz z odsetkami;
 - rozliczenia międzyokresowe w wysokości 84 251,68 zł. Są to naliczone memoriałowo odsetki od kredytów, które pozostały powiatowi do spłaty w roku 2025.
- Po stronie pasywów znajdują się:
 - zobowiązania finansowe krótkoterminowe w wysokości 2.153.492,68 zł na które składają się 2 kredyty zaciągnięte przez powiat wraz z odsetkami naliczonym memoriałowo. Termin ich spłaty przypada na rok 2025.
 - pozostałe zobowiązania w wysokości 34.588,00 zł, które stanowią odsetki naliczone na rachunkach projektów realizowanych przez powiat;
 - Wynik finansowy jest nadwyżką w wysokości 6.778.068,37 zł;
 - Rozliczenia międzyokresowe w wysokości 25.607.873,70 z czego:
 - odsetki naliczone od dwóch pożyczek udzielonych Szpitalowi Powiatowemu w Zawierciu wynoszą 161.260 zł., poręczenia pozostałe do spłaty to kwota 7.142.000 zł natomiast odsetki naliczone od poręczeń to kwota 8.708.000 zł
 - środki z tytułu PIT-ów, czyli podatku dochodowego do osób fizycznych wynoszą 8.736.366 zł;
 - dotacja dla Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej w Zawierciu w wysokości 860.000 zł która była przekazana w grudniu 2024 roku na wydatki roku następnego.

W wyniku przeprowadzonego głosowania sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu powiatu za 2024 rok, przy 7 głosach „za” uzyskały pozytywną opinię Komisji.

Ad.3.)

Członkowie Komisji zaopiniowali pozytywnie następujące projekty uchwał Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 29 maja 2025 roku:

- **NR XVI / 144 / 25** w sprawie stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu zawierciańskiego w 2024 roku (**przy 6 głosach „za” i 1 głosie „wstrzymującym się”**)

Kierownik w sekcji bezpieczeństwa żywności w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Zawierciu – **Dorota Palach** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Ocena stanu była przekazana wcześniej już do zapoznania. W skrócie przedstawię, takie podsumowanie ogólnie. W 2024 roku pod nadzorem Państwowego Inspektora razem obiektów i podobiektów było 3414. Przeprowadzono łącznie 4551 kontroli sanitarnych, wydano 415 decyzji merytorycznych oraz 539 decyzji płatniczych. Nałożono 78 mandatów karnych na kwotę 20.250 zł. Wydano 98 postanowień, 5 tytułów wykonawczych. Nałożono 2 kary pieniężne na kwotę 10.500 zł. W naszej stacji oprócz działań statutowych, planowanych prowadzone są również dodatkowo działania ukierunkowane problemowo czy też jakieś akcje wymienię te, które są co roku, czyli: Bezpieczne ferie 2024; bezpieczne wakacje, dotyczy to oceny miejsc wypoczynku dzieci, młodzieży w okresie ferii i wakacji. Akcja Lato tutaj kontrolujemy, sprawujemy wzmożony nadzór nad miejscami produkcji, czy też gastronomii w miejscowościach wypoczynkowych i przy trasach turystycznych. Ocena żywienia w szpitalach, to jest taka akcja w całej Polsce u nas jest jeden szpital na terenie naszego powiatu blok żywieniowy został skontrolowany w III kwartale ubiegłego roku, został pobrany jadłospis z diety podstawowej do oceny za pomocą programu komputerowego Aliant. Wyniki potwierdziły prawidłowe żywienie pacjentów w naszym szpitalu. Akcja markety to również wzmożony nadzór nad marketami, znakowanie i warunki przechowywania wód butelkowanych, to jest w okresie letnim, właśnie oceniamy tego rodzaju tutaj warunki. Realizacja rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, to tutaj głównie chodzi o sprzedaż żywności nieopakowanej czy też zakładach gastronomicznych, również pod kątem przekazywania informacji dot. składników, a tu głównie chodzi o alergeny w tej żywności, która jest nabywana czy spożywana z opakowania. Afrykańskie pomór świń, to jest akcja trwająca od wielu lat i zakończyła się w maju ubiegłego roku. Przestrzeganie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. To tutaj sprawdzamy głównie w zakładach gastronomicznych czy przestrzegane są właśnie te przepisy dotyczące tego, że nie można palić w tym jednym pomieszczeniu, jeżeli tylko posiadają zakłady takie jedno pomieszczenie dla konsumentów, a także w zakładach innych, które są miejscami pracy. Nie stwierdzamy tak szczerze mówiący, jakichś tutaj uchybień. Są też takie akcje jak „Akcja Mak czy Ryby” przed świętami Bożego Narodzenia. Kolejna to jest sprawdzanie, realizacji rozporządzenia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Tutaj chodzi o to, czy w tych sklepikach szkolnych, automatach, znajdujących się na terenie szkół znajdują się tylko takie produkty, które spełniają właśnie te normy i wymogi, czyli zawartość cukru, soli, tłuszczu jest odpowiednia. Również pobieramy do oceny jadłospisy dekadowe, do oceny za pomocą programu komputerowego Aliant, właśnie ze stołówek w takich szkołach czy jakichś innych miejscach, żłobkach również, tutaj właściwie to mieścimy się w tych granicach, czasami jakieś odchylenia, to wówczas informuje się osobę odpowiedzialną w takich jednostkach o tym, żeby sobie tam poprawili, dostosowali to swoje żywienie. Kwestionowany był jadłospis w jednym żłobku na terenie naszego powiatu i była wydana decyzja, ponieważ pobrany posiłek do oceny laboratoryjnej wyszedł nieprawidłowo i ponownie pobieramy był w marcu tego roku i okazało się, że się poprawiło, czyli wszystko jest w porządku. Jeżeli chodzi o dodatkowe działania, pobieramy również próbki, częściowo oczywiście u nas są wykonywane badania tych próbek, bo próbki wody, część jest przewożona do innych laboratoriów, ale też u nas w Zawierciu są badane. Oprócz tego wykonujemy badania na nosicielstwo Salmonella i Shigella. W ubiegłym roku było 771 próbek wody pobranych, 472 próbki żywności, to jest bardzo dużo, wszystkie są dostarczane do innych laboratoriów, ponieważ u nas się nie bada, czyli przewożone są do Dąbrowy Górniczej, do Katowic, Częstochowy, ale także przesyłamy do laboratoriów innych, na przykład Puławy czy Bydgoszcz, również do PZH, też są dostarczane. I tych badań na

nosicielstwo było 6922 próbki. Jak co roku prowadzone również były działania promocyjno-oświatowe, których odbiorcami były dzieci przedszkolne i szkolne, młodzież, rodzice, pracownicy służby zdrowia, czy opiekunowie. W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa. Pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali i koordynowali programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne. Natomiast, jeżeli chodzi o takie bieżące działania w tym roku prowadzone, takie inne od tych, co były wcześniej, no to właśnie z wystąpieniem pryszczycy u zwierząt w takich krajach jak Słowacja, Węgry, Austria. Również u nas prowadzone są wzmożone nadzory nad miejscami sprzedaży mięsa i przetworów mięsnych na targowiskach. To tak w kwietniu się ta akcja zaczęła, do tej pory nie stwierdziliśmy w obrocie mięsa pochodzącego od zwierząt parzystokopytnych z terenów Austrii, Słowacji, czy Węgry właśnie sprzedawali na targowiskach. Prócz tego sekcja epidemiologii od 1 kwietnia również pracownicy tej sekcji rozpoczęli kontrolę karty uodpornienia we wszystkich POZ-ach realizujących szczepienia dla dzieci w powiecie zawierciańskim, tutaj w celu oceny realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych u osób, które nie ukończyły 19 roku życia. Celem takiej kontroli jest poznanie statystyki zaszczepionych dzieci w Polsce przeciwko 13 chorobom zakaźnym, które są objęte obowiązkiem szczepień w Polsce od urodzenia do 19 roku życia i sprawdzenie jak wiele osób jest niezaszczepionych i jakie są przyczyny tego, że dzieci są niezaszczepione. Tutaj kontrola taka polega na fizycznym przejściu każdej karty uodpornienia i dane z tych kart są odnotowywane w specjalnie przygotowywanych lokalach. To są teraz takie bieżące rzeczy”. **(Zbigniew Rok** dopytał, czy są już wyniki z tych kontroli w sprawie szczepień). „Nie, nie ma, to się dopiero rozpoczęło, jeżeli chodzi o szczepienia. A żeby to wszystko zrobić, to wymaga naprawdę wiele miesięcy, a w sumie to dopiero trwa 2 miesiące”.

Jan Grela (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Szanowni Państwo, mam pytanie do Pani odnośnie kontroli marketów. Jak często odbywają się w naszym powiecie, bo są różne markety, jak również czego dotyczą te kontrole”.

Kierownik w sekcji bezpieczeństwa żywności w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Zawierciu – **Dorota Palach** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Jeżeli chodzi o akcje markety, to każdy zakład jest kontrolowany w zależności od oceny ryzyka. To są kontrole planowe. One są w zakładach obrotu żywności, to przeważnie co dwa lata, co półtora roku, w zależności jak wypadła poprzednia kontrola. Dlatego czym obiekt jest gorszy, to te kontrole są częstsze, częściej się odbywają. Natomiast jeżeli chodzi o akcje markety, to są takie dodatkowe akcje, gdzie wykonujemy oprócz tych planowych, takie kontrole tematyczne i tutaj sprawdzamy bieżący stan sanitarny, czystość wózków, koszyków, warunki przechowywania żywności łatwo psującej się. To są takie po prostu wzmożone kontrole pod tym kątem. Mogę powiedzieć, jak to wypadło. Przeprowadzono takich kontroli 115 w wyniku których nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 2250 zł. Wydano 10 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, 5 upomnień i wszczęto 3 postępowania egzekucyjne dotyczące niewykonania...”. **(Jan Grela** dopytał o liczbę marketów w powiecie zawierciańskim) „W powiecie, Biedronka, Dino. Tak, bardzo dużo tego mamy w tej chwili tak z pamięci nie powie, ale około 100 będzie”. **(Jan Grela** dopytał czy w powiecie jest 100 marketów). „Tak, Dino przecież, no dużo tego jest”. **(Jan Grela**

zauważył, że Dino jest akurat polskim sklepem). „Tak wiemy mówię ogólnie jako akcja markety, bo to jest Lidl, Biedronka...”.

Jan Grela (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Oni wszyscy wiedzą o planowych, wszystko kontrolujecie wózki i tak dalej, a kiedy będziecie kontrolować stoiska mięsne, warzywne na stężenie różnych pestycydów, przeterminowania, co się z mięsem dzieje ze stoisk chodzi o to przeterminowane mięso, z tymi mlecznymi, jak są przeterminowane, jak by mi pani powiedziała”. (**Dorota Palach** dopytała radnego czy chodzi o markety czy ogólnie wszystkie sklepy). „W zasadzie wszystkie, ale rozumiem, że z natężeniem na markety, bo tam jest żywność, którą jesteśmy karmieni, a te planowe kontrole, jeżeli mandatów jest na 2 tysiące, to znaczy jesteście do zwolnienia wszyscy. Dzisiaj wychodzimy stąd, jedziemy, wrywkowo weźmiemy ze stoisk, mięsnych, warzywnych i mlecznych”.

Kierownik w sekcji bezpieczeństwa żywności w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Zawierciu – **Dorota Palach** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Tak, jeżeli chodzi o zawartość pestycydów, to tutaj są próbki pobierane do badań i przekazywane do laboratoriów. I próbki, to my sobie nie możemy tak po prostu wybrać, że my chcemy i sobie pobieramy. Jest taki ogólnokrajowy właściwie przez Unie narzucony, liczba próbek na całą Polskę. Proszę posłuchać, jak to wygląda, więc tutaj w Głównym Inspektoracie Sanitarnym dzielone są na wszystkie województwa, województwo dzieli później na dane powiaty i my dostajemy na początku roku taki harmonogram poboru próbek w różnych kierunkach, bo to nie tylko pestycydy, jest bardzo dużo kierunków, w których badamy żywność i praktycznie co miesiąc kilka razy jest takie pobierane. Przyjeżdża samochód, zabiera do Katowic, czy do Dąbrowy Górniczej na mikrobiologię. Jeżeli chodzi o pestycydy, to przesyłamy te próbki np. do Opola albo Bydgoszczy, bo nasze laboratoria nie wykonują takich badań. I szczerze mówiąc nie wychodzi wcale tak źle, jeżeli chodzi o pestycydy. Mogę wam powiedzieć, że w ubiegłym roku to 472 próbki zostały pobrane i wyszły tak, 2 próbki żywności...”. (**Jan Grela** zwrócił uwagę, że to na 100 marketów i przypomniał, że są jeszcze inne sklepy). „Mówię ogólnie, bo tutaj się, jak gdyby nie dzieli, w tej chwili tak, mięso mielone zostało pobrane właśnie z marketu na obecność salmonelli i tutaj było przekroczenie, czyli w jednej próbce. To wtedy przekazujemy do inspekcji weterynaryjnej, bo akurat, jeżeli chodzi o mięso to nadzoruje Inspekcja Weterynaryjna”. (**Jan Grela** dopytał panią Dorotę Palach o to, kiedy kupowała mięso mielone w markecie). „Rzadko, szczerze mówiąc, ja sobie sama mielę. Także tutaj mięso garmazeryjne jest sprzedawane, ale w sumie nie wychodzi jakoś źle. No i przyprawa oregano, gdzie tam poszło przekroczenie alkaloidów pirolizydynowych”.

Jan Grela (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Dobra, widzę, że się zupełnie nie rozumie wy macie wytyczne itd. to ja proszę o wzmocnienie kontroli w marketach stoisk mięsnych, przetworów mlecznych odnośnie świeżości i jakości”. (**Dorota Palach** wyjaśniła, że to jest sprawdzane). „Nie no wybacz pani 400 prób jest 100 marketów, a więc prosto przeliczyć, a są przecież jeszcze inne sklepy. Mówicie wszystko o kontrolach planowanych, a może w końcu wrywkowo coś zobaczymy pytam co z mięsem i przetworami przeterminowanymi, co się dzieje”.

Kierownik w sekcji bezpieczeństwa żywności w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Zawierciu – **Dorota Palach** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Dobrze, jeżeli wracając już do tego co mówiliśmy wcześniej, to te 472 próbki żywności, to są próbki różnej żywności nie tylko w marketach, ale pobranych wszędzie. Tak się wydaje, ale to jest bardzo dużo próbek, jeżeli chodzi o żywność. Jeżeli chodzi o markety, to część marketów nie ma stoisk mięsnych jako takich, żeby sprzedawali, ale założmy, że w tych urządzeniach chłodniczych przechowują żywność pakowaną, czyli są mięsa, mięso mielone, różnego rodzaju, to mięso, tutaj ma nadany termin przydatności. Markety, tak jak każdy sklep, ma obowiązek wdrożenia systemu HACCP. I tutaj między innymi właśnie...”

Jan Grela (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Dobra, ja się dziękuję pani, niech się pani nie wysila, bo teoretyczne i planowe działania i papierkowe sprawozdania są dla mnie zrozumiałe. Natomiast w praktyce i w rzeczywistości to wygląda nieco inaczej”. (**Danuta Nowicka** dopytała co się dzieje z przeterminowanym mięsem).

Kierownik w sekcji bezpieczeństwa żywności w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Zawierciu – **Dorota Palach** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„A to ja powiem, co się dzieje z przeterminowanym mięsem. Są procedury usuwania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Każdy sklep ma obowiązek coś takiego posiadać. Jeżeli chodzi o markety, oni mają chłodnie na zapleczu, gdzie to mięsie, jeżeli nie zostanie sprzedane, tam jest odkładane. I zabierane przez firmy, które to utylizują. To tak to wygląda”.

- **NR XVI / 149 / 25** w sprawie przyjęcia Oceny zasobów pomocy społecznej Powiatu Zawierciańskiego za 2024 rok (**jednogłośnie, czyli przy 4 głosach „za”**).

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu – **Bożena Gwizdek** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Jak co roku o tej porze spotykamy się przy analizie, która dotyczy danych dziedzin z zakresu zasobów pomocy społecznej za przedni rok. Te zasoby są generowane w specjalnej takiej aplikacji statystycznej, która zawiera określone dane dziedzinowe. Te dane dziedzinowe są wprowadzane do tej ogólnej takiej ogólnowojezdki i z tego my analizujemy nasze zasoby lokalne pod kontem polityki kadrowej, zasobów infrastruktury, wydatków poniesionych i teraz macie państwo przygotowanych w takiej formy, w jakiej zaciąga się go w wymaganym formacie, a ja tylko może w związku z tym, na co chciałabym ja zwrócić uwagę. I chciałabym państwu zwrócić uwagę na to, z jakimi danymi lokalnymi mamy do czynienia, które mają wpływ na kształtowanie polityki społecznej i na kilka takich istotnych spraw. Nadal jesteśmy w istotnym niżu demograficznym i powiem parę liczb, ale parę też danych procentowych. Słuchajcie drodzy państwo, liczba mieszkańców powiatu zawierciańskiego nadal maleje w 2023 roku wynosiła 112.774 osoby, w 2024 minus 1733 osoby to jest istotna dana, czyli mamy dzisiaj o tyle osób mniej, więc to 11041 osób. To na co ja chciałabym zwrócić uwagę to to, że grupa wiekowa 0 - 6 jest nadal grupą bardzo istotnie niżową, a nie będę wielkimi liczbami tutaj was zarzucać, bo macie na stronie 41, ale dla przykładu, jeżeli dzieci w wieku 0 - 3 lat w ubiegłym roku, czyli w 2023 roku sprawozdawczym było 3225 to już w ubiegłym roku było 2997. Natomiast analogicznie grupa wiekowa między 0-18 lat drodzy państwo to co jest najbardziej istotne jest praktycznie dwukrotnie niższa niż grupa od 60 do 80+ i to jest

nasz stan demograficzny w powiecie. Jak zsumowałam sobie te dane nasze lokalne, to grupa do 18 lat jest dwukrotnie niższa niż 60 do 80+. Zmniejszyła nam się trochę liczba osób w wieku produkcyjnym i to by się mogło wydawać, że może to jest związane z tym niżem niemniej jednak jak robimy sobie procentowe zestawienie w stosunku do tego, jak jesteśmy z niżem demograficznym, to okazuje się, że pomimo tych osób, które w wieku produkcyjnym zmniejszyły się, nadal liczba osób, które są bezrobotne i długotrwale bezrobotne u nas jest wciąż w tym wieku produkcyjnym i to są istotne progi w stosunku do województwa. Mimo, że ten procentowy udział ze wskaźników osób istotny długotrwale bezrobotnych, czyli powyżej roku wynosi 37,3 % i teoretycznie spadł do ubiegłego roku, to w stosunku do demografii, która spadła, to niestety tak nie jest. Wygląda to tak, że na przykład w 2024 roku liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku wzrosła o 24 osoby, mimo że ten procent zmalał, w tym jest 129 mężczyzn i 142 kobiety. Liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy wynosiła 874 przy średniej wojewódzkiej 145, a kobiet w wieku produkcyjnym 570 przy średniej wojewódzkiej 105, to są osoby w wieku produkcyjnym. To jest duży próg po prostu, że mimo tego niżu i malenia przy tym starzejącym się naszym społeczeństwie, przy tym wymiarze 60 do 80+, osoby w wieku produkcyjnym i pomimo niżu nadal wzrasta. Mamy niżej i wzrasta liczba osób korzystających z pomocy o 568 w tych zasobach, które są w tych danych rodzinowych, czyli DPS, placówki, pomoc społeczna. Zwiększa się liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a więc pomimo niżu, zwiększa się liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Mamy niżej demograficzny, a liczba dzieci, które umieszczamy w pieczy, czy to instytucjonalnej u pana dyrektora, czy ogólnie w pieczy naszej na terenie powiatu i poza powiatem wzrosła. Z tego co istotne, wzrosła liczba dzieci w żłobkach, ale nadal w stosunku do ubiegłego roku mamy niedomiar 55 miejsc. W zeszłym roku mieliśmy większe jakby nasycenie to pewnie wynika z tego, że ludzie idą do pracy i potrzeba ich więcej, w zeszłym roku 14 miejsc nam brakowało, a w tym roku brakuje nam 55 miejsc w żłobkach. Wzrosła oczywiście liczba cudzoziemców, korzystających z pomocy, to wynika z tego, że część osób nie wyemigrowała dalej, osadziła się tutaj z racji tej wojny za granicą. Mówiąc o cudzoziemcach najczęściej mamy na myśli cudzoziemców z Ukrainy przebywających tutaj w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, ale mamy też teraz napływ innych grup obcokrajowców. Zmniejszyła się liczba osób potrzebujących schronienia w mieszkaniach treningowych i osób, które potrzebują schronienia w związku z przemocą. To wynika ze zmian, to drugie ze zmian ustawowych, dokładnie ustawy o policji i ustawa kodeksu karnego, jak również ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej pozwala na pozostawienie w mieszkaniu osoby, która doświadcza przemocy niezależnie od tego, czy jest właścicielem czy najemcą czy ogólnie przebywa w tym mieszkaniu, stąd jakby mniej osób korzysta z takiego zaplecza. Co do mieszkania treningowego to akurat może jest nie do końca korzystny trend to nie dlatego, że mamy mniej wychowanków jednej czy drugiej pieczy tylko dlatego, że świadczenia, które idą za koszty na usamodzielnienie, które otrzymują te kilkaset złotych są po prostu nie wystarczające, żeby mogli utrzymać się sami w mieszkaniu i najczęściej pozostają dłużej w rodzinach i w placówkach, bo idą tam wyższe świadczenia. Ale dla nas z kolei jest to przełożenie na to, że nie mamy gdzie umieszczać, ponieważ mamy zablokowane te miejsca, więc gdyby oni po prostu otrzymywali trochę lepsze świadczenie, byłoby w stanie się utrzymać w tym mieszkaniu, jeżeli to świadczenie jest nieznaczne, to pozostają w rodzinach, a rodziny też są zainteresowane tym, żeby pozostali. Wzrosły u nas koszty utrzymania pobytu mieszkańca zarówno w DPS, jak i w instytucjonalnych formach, tych wszystkich 5 placówkach. Podsumowując, nasycenie zasobami instytucjonalnymi mamy relacyjnie w stosunku do innych powiatów w województwie, mamy zbyt małe w stosunku do potrzeb i a przy tym wszystkim mamy również taki trend, że zanotowano spadek w roku ubiegłym, bo to jest za ubiegły rok, spadek zatrudnienia wykwalifikowanej kadry, niedomiar w stosunku do

nałożonych i nakładanych coraz to kolejnych zadań. To jest widoczne, jak będziecie państwo analizować na przestrzeni jak jest to w innych rejonach naszego województwa. Wzrosła nam stopa bezrobocia, która w 2023 wynosiła 5,5% od 2024 5% i 8% przy stopie bezrobocia dla województwa śląskiego 3,8% i dla kraju 5,1%. Zmalało nam tutaj też nasycenie usługami DPS w 2003 roku wynosiło 68,97%, w 2024 54,25% w wieku produkcyjnym mamy sporo bezrobotnych, którzy mogliby być aktywni. To jest dla mnie bardzo niepokojący trend, że pomimo tego niżu demograficznego, jest większe zapotrzebowanie i wydaje się, że nas w tych usługach, czy w tych jednostkach jest ciągle mało, bo przecież nas maleje, prawda i powinniśmy być wystarczający, tymczasem wzrasta trend do pomocy przy tych niżach. Taka tendencja się raczej utrzyma, bo tendencje długoterminowe do 2050 roku tak wskazują. W rekomendacjach z zakresu polityki społecznej, oczywiście z tych obszarów dziedzinowych, które nas tu dotyczą, chodzi o zapewnienie pewnej ilości miejsc w domach rodzinnych i instytucjonalnych, szczególnie dla osób jeszcze ze specjalnymi potrzebami, z niepełnosprawnościami, czyli tam, gdzie potrzebujemy też specjalizację, bo praktycznie dzieci, które w tej chwili zabieramy tak naprawdę rzadko, które jest zdrowe. Ja nie mówię teraz o pojedynczych chorobach, ale o różnych zespołach z zagrożeniami takiego zarówno zdrowia somatycznego, tak jak i takiego zdrowia z zakresu zdrowia psychicznego. W związku z tym, jakby trudno jest też znaleźć osoby, które podejmą się opieki, bo jest to bardzo trudne. Potrzebujemy uregulować tutaj te nasze zasoby instytucjonalne dla potrzeb i wzmocnić to wsparcie zarówno finansowe, merytoryczne, organizacyjne, oczywiście środków w budżecie przydałoby się znacznie więcej. Zaznaczyłam tutaj też, że ten proces wspierania osób opuszczających pieczę przydałoby się zreorganizować, bo gdyby oni mogli szybciej wyjść, ale pod osłoną, bo tak żeby wypuścić ich od tak, trzeba pamiętać, że ci wychowankowie nawet jak mają lat 18 czy 19, to doświadczenia mają takie, a nie inne. W związku z tym też nie można ich wypuścić tak po prostu w pole tylko powinniśmy w tych mieszkaniach, które posiadamy, przygotować ich jeszcze lepiej, ale musieliby by móc się tam w nich utrzymać. Natomiast jeśli to się nie zmieni, to ta tendencja będzie taka, że rodziny nie do końca są gotowe, żeby brać kolejne dzieci, a utrzymują tutaj jakby dłużej tych, którzy są i te świadczenia są dla nich bardziej korzystne. Wiele małych dzieci czeka na umieszczenie w rodzinie, a my tak naprawdę nie mając rodzin i też nie mogąc ich dać do placówki, mówimy o deinstytucjonalizacji, a tak naprawdę patrząc, że mamy zapchane pogotowie, które nie daje już rady, powinniśmy tak naprawdę otworzyć placówkę dla małych dzieci, choć mówimy o deinstytucjonalizacji. To nie jest kwestia tylko naszego powiatu, tylko ogólna tendencja w całym kraju. Popatrzmy, też na ten wiek produkcyjny w zeszłym roku mówiłam, że mężczyźni w dosyć młodym wieku są długotrwale bezrobotni. W tym roku to tak samo kobiety, równie stanowią dużą grupę. W zeszłym roku jakby więcej młodych mężczyzn i ta tendencja utrzymuje się”. (**Jan Grela** dopytał z czego to wynika, skoro na rynku pracy brakuje pracowników). „Ja tu bardziej mówię może o takiej postawie ludzi, a nie o tym, że na przykład nie byliśmy w stanie zapewnić np. propozycji tylko mówię o postawie tych osób, bo gdyby pracodawcy mieli pracownika, który by pracował, czy urząd pracy mógłby skierować”.

- **NR XVI / 151 / 25** w sprawie zmiany Uchwały Nr XLVI/578/14 Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 27 lutego 2014 roku w sprawie uchwalenia Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu (**pozytywnie, czyli przy 4 głosach „za” i 1 głosie „wstrzymującym się”**).

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu – **Bożena Gwizdek** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Otrzymałam do zastosowania tutaj przygotowany przez radców prawnych tutaj starostwa zmiany w statucie z 2014 roku. Te zmiany będą dotyczyć dwóch punktów, znaczy jakby dwóch obszarów. W jednym punkcie statutu tego z 2014 roku zmieniony jest § 3, który otrzymuje brzmienie, że Centrum prowadzi punkt interwencji kryzysowej i zostały tam określone zadania. Do naszych zadań będzie należało prowadzenie poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej i małżeńskiej, pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą oraz podejmowanie interwencji w odpowiedzi na aktualne potrzeby, realizacja jednego z programów korekcyjno - edukacyjnego dotyczącego przemocy w rodzinie oraz koordynowanie wszystkich działań związanych z interwencjami kryzysowymi na terenie powiatu zawierciańskiego. To jest jedna zmiana, a w drugiej zmianie, czyli po punkcie 5 został dodany punkt 5a, który będzie brzmiał, że w strukturze organizacyjnej centrum zostaje ulokowany Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności i są wskazane szczegółowe zapisy, że zespół powołuje i odwołuje Starostę, że działa na podstawie zarządzenia Starosty, oraz co należy do zadań przewodniczącego. Pracodawcą dla osób zatrudnionych w powiatowym centrum będzie dyrektor centrum, który będzie sprawował obowiązki pracodawcy. Pozostałe zapisy pozostają bez zmian w statucie. Taki jest kształt nadany przez radców prawnych i skierowany będzie pod nadzór prawny Wojewody”.

Barbara Laskowska (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Czy te zmiany wiążą się z zatrudnieniem nowych pracowników i jeśli tak, to w jakiej ilości”.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu – **Bożena Gwizdek** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Mnie będzie trudno to powiedzieć na dzień dzisiejszy, bo jeżeli chodzi o stan zatrudnienia ośrodka interwencji kryzysowej, to państwo wiecie, jak wygląda w punkcie. Według standardów powinno być zatrudnienie osób. Jeżeli chodzi o sam powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, to zespół jest w wymiarze na dzień dzisiejszy 2,04 etatu, co jest też niewspółmiernie niskie ze względu na obciążenie, bo tyle zatrudnienia miał w sytuacji, jak rozpatrywał 300 wniosków i tyle jest przy 2500 w roku. Jest tak, że średnia na jednego pracownika wynosi 600 spraw, jakby orzecznicy na rok każdy z tych dwóch pracowników ma 1400 zaeszły rok. Są po prostu przeciążeni i niewątpliwie jest ogromna ilość wniosków”. (**Danuta Nowicka** dopytała skąd taki wzrost liczby wniosków). „Ten wzrost wniosków, pani radna, jest z co najmniej z trzech powodów. Jeden to po covidzie wzrosła liczba około 40%, takich związanych z problemami krążeniowymi i udarowymi, a było to związanych z tym okresem covidowym. I też wzrosła świadomość ludzi, skorzystania z tych różnych programów osłonowych, które wiążą się z tym, że trzeba zacząć od orzekania. Bo tych programów osłonowych typu asystent, mamy też starzejące się nasze społeczeństwo i teraz żeby był asystent, opieka wytchnieniowa, żeby były jakiegokolwiek środki refundowane, to potrzebują mieć te osoby tą podstawę. W związku z tym wzrasta, 2,5 tysiąca mniej więcej rocznie to jest to i tylko dlatego, że tyle jesteśmy w stanie przerobić finansowo, bo jeszcze są po prostu takie, które czekają na zrealizowanie. To jest ten okres tych ostatnich kilku lat, tak to wzrosło. W tym jakby od razu też uprzedzę, żebyśmy nie łączyli tam osób przebywających w Polsce w związku z konfliktem w Ukrainie, bo takich osób prowadzimy te wnioski, też jest na to odrębny fundusz, ale jest ich kilka, ponieważ one wymagają tak dużo tego tłumaczenia i tak dalej, więc jeśli ktoś pozostał i ma dziecko albo gdzieś tam miał tą dokumentację to ją sobie przetransformuje tutaj, ale jest ich tylko kilka w roku na dzień dzisiejszy. I jakby jest na to też oddzielny fundusz”.

Jan Grela (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„To ja proponuję panie przewodniczący, żeby złożyć wniosek, żeby wystąpić o zwiększenie zatrudnienia”. (**Bożena Gwizdek** wyjaśniła, że zespół i centrum występują stale o zwiększenie zatrudnienia). „Ale wsparcie komisji może być, prawda”.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu – **Bożena Gwizdek** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Myślę, że to jest jednostka, w mojej ocenie jest to jednostka i to nie dlatego, nie mówię w charakterze pracodawcy, absolutnie tylko obserwatora tego zespołu”.

Zbigniew Rok (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Tu pani dyrektor wspomniała, że będzie zwiększone to zatrudnienie”.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu – **Bożena Gwizdek** (treść wystąpienia w formie stenogramu):

„Tak i rozmawiamy też o tym, teraz Urząd Wojewódzki zwrócił się o oszacowania potrzeb i zwiększyliśmy też te potrzeby, ale czy one będą, to nie wiem. Ta sytuacja w zespołach jest trudna w ogóle w całej Polsce, ale ja myślę, że mamy najmniejszy zespół. Relatywnie na przykład obsługa 100 tys. Dąbrowy Górniczej jest 5-etatowa, także tu osoby są przemęczone i przeciążone”. (**Zbigniew Rok** dopytał, jak to wygląda w porównaniu do innych powiatów). „Mówię 5 etatów Dąbrowa Górnicza, przy tej samej ilości spraw, a u nas 2 osoby i 0,4 etatu ma przewodniczący”. (**Zbigniew Rok** dopytał, czy u nas w ogóle są chętni do takiego orzekania). „To znaczy ja myślę, że osoby wymagałyby też przygotowania, ponieważ żeby być w zespole to też trzeba odpowiedniej kwalifikacji. Tak, więc jeśli dzisiaj zatrudnimy ich pod nadzorem osób na przykład, które znają się i są zanim pójda na emeryturę, albo się wypalą tak, że uciekną z pracy, bo nie mają siły, a wszędzie ich z otwartymi ramionami przyjmą, bo są po prostu specjalistami”. (**Zbigniew Rok** dopytał o osoby, które pracują w tym zespole). „Jest pani przewodnicząca w 0,4 etatu, która jest jednocześnie kierownikiem zespołu rehabilitacji i jest sekretarz, który jest po prawnym, bo tu można mieć wykształcenie albo administracyjne, albo prawnicze i takie ma sekretarzu, takie było wymagane. Jest specjalista też z wielostronnym wykształceniem. Osoby trzeba przyjąć i przyuczyć, przepuścić przez te tryby egzaminu, żeby byli dopuszczeni, to też z takiego formalnego punktu potrwa kilka miesięcy, więc powinniśmy się tym zająć. Znaczący ja to już mówiłam o tym od dawna, ale mam nadzieję, że to w tym roku nastąpi, bo przed nami też państwo radni te osoby 60, 80 plus, a wszystkie te osoby tam przyjdą, wcześniej czy później przyjdą, to ta grupa osób, które mamy w naszej demografii, prawda. My jesteśmy też po rozmowach, to jest tak, że tą formułę u nas zabezpiecza, jeśli chodzi o powiatowy zespół, on otrzymuje się z dotacji wojewódzkiego zespołu, czyli zewnętrznie, bo to jest agenda rządowa. Otrzymuje, ale może być też finansowany ze środków samorządów. Tak naprawdę ustawa mówi, że może być z dwóch źródeł finansowany. To, ile etatów pani przewodnicząca dostanie, bo ja też nie jestem przedstawicielem, ze mną Wojewódzki Zespół nie będzie rozmawiać w żaden sposób, bo tylko z przewodniczącym, to jest jedyny właściwy jakby ukonstytuowany prawnie przedstawiciel tego zespołu, czyli przewodnicząca zespołu powiatowego. To czy otrzyma zwiększenie, to ja nie wiem, ale my piszemy za każdym razem. I teraz też jakby obliczałyśmy, pewnie to w tej tygodniu puścimy, bo zliczamy potrzeby do wojewódzkiego

zespołu, bo tylko taka jest droga i rozmawialiśmy też tutaj o tym, że dobrze byłoby wygenerować z naszych środków co najmniej jeden etat”.

Na wniosek radnego Jana Greli członkowie Komisji na posiedzeniu wychodząc naprzeciw potrzebom Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w celu zapewnienia szybkiej i sprawnej obsługi interesantów postanowili wystosować do Zarządu Powiatu wniosek w sprawie wystąpienia do Wojewody Śląskiego o zwiększenie środków finansowych na funkcjonowanie Zespołu, w tym na zwiększenie zatrudnienia. Powyższy wniosek został przyjęty przy 4 głosach „za” i 1 głosie „wstrzymującym się”. Jednocześnie poprosili o przekazanie Komisji stanowiska Wojewody Śląskiego w powyższej sprawie.

Ad.4.)

Nikt nie zabrał głosu w tym punkcie porządku posiedzenia.

Na tym Przewodniczący Komisji zamknął posiedzenie.

**Protokół sporządziła:
Kamila Staśko**

**Przewodniczący Komisji
Zdrowia i Pomocy Społecznej**

Zbigniew Rok